

LEWORĘCZNOŚĆ

Opracowanie – mgr Celina Głowa – psycholog

♦ Dlaczego ludzie posługują się prawą lub lewą ręką?

W naszej społeczności zdecydowana większość ludzi używa do czynności jednoręcznych wyłącznie prawej ręki – leworęczni stanowią mniejszość. To, która ręka jest sprawniejsza w dokładnym wykonywaniu danej czynności nie jest jednak naszym własnym wyborem, ale jest uwarunkowane genetycznie (oprócz skrajnych przypadków wynikających z okoliczności życiowych np. uraz mózgu, zaburzenia neurologiczne, uraz pierwotnie dominującej ręki). Badania fizjologii mózgu dowodzą, że praworęczność i leworęczność są ściśle powiązane z podziałem funkcji pomiędzy prawą i lewą półkulą mózgową. Jeżeli w procesie przetwarzania informacji dominującą rolę pełni lewa półkula mózgową wtedy człowiek jest praworęczny i odwrotnie – przewaga prawej półkuli mózgowej determinuje leworęczność.

♦ Jak stwierdzić prawo lub leworęczność u dziecka?

Rodzice zwykle bez problemu wyrabiają sobie zdanie na temat prawo lub leworęczności u swoich dzieci. Najprościej zrobić to obserwując dziecko podczas wykonywania codziennych czynności (czesanie, mycie zębów, pukanie, otwieranie drzwi), zabawy (rzucanie i kopanie piłki, budowanie z klocków, nawlekanie koralików, rzucanie strzałkami do tarczy) lub używania narzędzi (sztućce, nożyczki, ołówek, kredki, młotek, śrubokręt, nóż).

Dobrze jest skontaktować się z psychologiem lub pedagogiem z poradni psychologiczno-pedagogicznej, który przeprowadzi badanie lateralizacji (stronności ciała) i ustali nie tylko, którą rękę preferuje dziecko, ale także jego stronność ciała w zakresie innych funkcji np. wzroku, słuchu. Ustali też, czy lateralizacja dziecka jest jednostronna czy skrzyżowana. Diagnozę taką należy przeprowadzić przed podjęciem przez dziecko nauki pisania i czytania, czyli najlepiej, kiedy rozpoczyna naukę w klasie „0”.

♦ Dlaczego nie powinno się przestawiać dziecka leworęcznego na rękę prawą?

Przewaga sprawności jednej ręki nad drugą, jak to już wspomniano wyżej, jest wyrazem funkcjonowania mózgu, a nie niewłaściwych nawyków dziecka w posługiwaniu się „złą” ręką. Zmuszanie dziecka leworęcznego do przestawienia się na rękę prawą może prowadzić m.in. do: problemów z koncentracją uwagi, szybszego męczenia i nużenia się, większej męczliwości ręki, niezręczności ruchowej, obniżenia sprawności manualnej

i grafomotorycznej, zaburzeń w schemacie ciała i w orientacji w przestrzeni, zakłóceń w pamięci, problemów z wymową (zacinania się i jąkania), kłopotów z czytaniem i pisaniem, przejawiania się neurotycznych i psychosomatycznych skłonności.

♦ Jak pomóc leworęcznemu dziecku?

1. Zapewnienie swobody ruchu lewej ręki.

W ławce szkolnej dziecko leworęczne powinno siedzieć z lewej strony lub jako sąsiada mieć inne dziecko leworęczne. Zapewni to jemu i siedzącemu z nim dziecku swobodę ruchu rąk przy pisaniu, dzieci nie będą wzajemnie sobie przeszkadzać i popychać się łokciami.

2. Zachowanie właściwej postawy.

Dzieci leworęczne mają zwykle problem z samodzielnym znalezieniem właściwej pozycji zapewniającej nieskrępowane i swobodne pisanie. Dlatego wymagają one pomocy rodziców i nauczycieli w tym względzie. Oto kilka wskazówek :

- zeszyt powinien być przesunięty nieco na lewo od osi środkowej w stosunku do pozycji dziecka przy biurku lub w ławce,
- lewy górny róg zeszytu powinien być ułożony trochę wyżej niż róg prawy (zeszyt leży nieznacznie „na ukos”),
- ręka (wszystkie palce) powinna pozostawać poniżej linii pisania, takie ułożenie ręki zapobiegnie rozmazywaniu sobie przez dziecko tego co napisało wcześniej,
- niepiszący koniec przyboru do pisania powinien być skierowany w stronę lewego ramienia.

Aby pomóc dziecku w przyzwyczajeniu się do poprawnego ułożenia zeszytu i przyjmowania odpowiedniej postawy, można początkowo zaznaczyć mu właściwe miejsce na biurku lub ławce. Do niepiszącego końca pióra można przywiązać gumkę lub wstążeczkę, a jej drugi koniec przypiąć do lewego ramienia dziecka – ułatwi to zapamiętanie kierunku ustawienia przyboru do pisania.

3. Właściwy kierunek pisania.

Dziecko leworęczne może mieć problem z przyzwyczajeniem się do kierunku pisania od strony lewej do prawej. Możemy mu w tym pomóc poprzez zaznaczenie w jakiś sposób strony kartki od której powinno rozpocząć pisanie lub wcześniej prowadzić ćwiczenia utrwalające kierunek pisania.

4. Wyposażenie dziecka leworęcznego.

Pióro wieczne – osoby praworęczne „ciągną” piórem po papierze, osoby leworęczne raczej je „przesuwają”. W piórach dla osób leworęcznych stalówka jest lekko spłaszczona z prawej strony tak, żeby nie zadzierała papieru. Odpowiednie są też szybko schnące pisaki nie dopuszczające do rozmazywania pisma ręką.

Nożyczki – odpowiednie nożyczki umożliwiają dziecku dokładne widzenie linii cięcia bez wykrzywiania ręki. W nożyczkach dla dzieci leworęcznych ostrza oraz uchwyty powinny być odpowiednio ułożone.

Linijka – na linijce dla osób leworęcznych liczby ułożone są ze strony prawej na lewą, co pomaga w rysowaniu lewą ręką. Linijki takie mogą być jednak używane dopiero wtedy, gdy dziecko dobrze utrwali już sobie właściwy kierunek pisania i czytania.

Temperówka – temperówka dla osób leworęcznych obraca się na zewnątrz zgodnie z typowym, naturalnym ruchem.

Miejsce do pracy – należy pamiętać, że przygotowując biurko do pracy dla dziecka leworęcznego wszystkie elementy wyposażenia (np. oświetlenie, swoboda ruchów ręki, dostęp do przyborów) należy odpowiednio rozmieścić – jak „odbicie lustrzane” biurka dla

osób praworęcznych (np. lampa powinna stać po prawej, a nie lewej stronie biurka).

5.Pomoc i wsparcie psychiczne.

Leworęczność jest także problemem społecznym, dziecko leworęczne może czuć się „inne” niż jego rówieśnicy i mieć związane z tym kompleksy. Dlatego tak ważne jest wsparcie rodziców i ich postawa wobec leworęczności dziecka.